

ลักษณะแบบนี้น่าสงสัย เข้าข่าย 'บัญชีม้าในตลาดทุน' หรือไม่

(เผยแพร่เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2569 ในคอลัมน์ “คุยกับ ก.ล.ต.” นสพ.กรุงเทพธุรกิจ)

โดย นายเอนก อยู่เย็น รองเลขาธิการ และโฆษก
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

วันที่ 16 สิงหาคม นี้แล้วนะครับ ที่แนวปฏิบัติการทำความรู้จักลูกค้าเพื่อการตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และกระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้า สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจหลักทรัพย์และผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจะมีผลใช้บังคับ ซึ่งต้องบอกว่า ก.ล.ต. ให้ความสำคัญกับผู้ประกอบธุรกิจฯ เตรียมความพร้อมพอสมควรนับตั้งแต่ออกประกาศเมื่อเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา

สำหรับท่านที่ได้อ่านบทความ ก.ล.ต. เรื่อง “เจาะลึกแนวปฏิบัติ KYC/CDD” ของผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดทุนจะเห็นว่าแนวปฏิบัติฯ นี้สร้างความชัดเจนถึงแนวทางการทำ KYC/CDD มากขึ้น มีความครอบคลุม รอบด้าน สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้งานได้จริง (หากสนใจสามารถเข้าไปอ่านในเว็บไซต์สำนักงาน ก.ล.ต. ได้ครับ)

แนวปฏิบัติฯ นี้ได้ยกระดับกระบวนการทำความรู้จักลูกค้า (Know Your Client: KYC) การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Client Due Diligence: CDD) และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับที่เข้มข้น (Enhanced CDD) โดยครอบคลุมตั้งแต่ขั้นตอนการเปิดบัญชี การติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ การฝาก-ถอนเงินของลูกค้าในการทำธุรกรรม และการโอนหุ้น ตลอดจนการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report: STR) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างที่แสดงถึงความไม่สอดคล้องกันของข้อมูลลูกค้าหรือธุรกรรมที่มีลักษณะไม่สมเหตุสมผล ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการใช้เป็นแนวทางในการคัดกรองธุรกรรมเพื่อกำหนดแนวทางป้องกันการกระทำผิดได้

ผมขอยกตัวอย่างมาเล่าให้ฟังกันนะครับ เพื่อให้เห็นภาพว่าลักษณะธุรกรรมแบบไหนที่น่าสงสัยและอาจเข้าข่าย “บัญชีม้าในตลาดทุน” หรือมีความเป็นไปได้ที่จะใช้ตลาดทุนเป็นช่องทางในการกระทำผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน และอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

กลุ่มที่พฤติกรรม/การทำธุรกรรมไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่แจ้งไว้ เช่น ให้ข้อมูลว่ามีอาชีพเป็น “นักลงทุน” แต่เมื่อดูพอร์ตการลงทุนที่มีกับโบรกเกอร์รายอื่นแล้วพบว่ามีความไม่สอดคล้องหรือไม่สมเหตุสมผล หรือระบุว่ามีการซื้อ “แม่บ้าน” แต่มีการซื้อขายหลักทรัพย์จำนวนมาก ไม่สอดคล้องกับข้อมูลฐานะการเงินที่แจ้งไว้

กรณีที่เป็นนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนไม่สอดคล้องกับหุ้นหรือเงินสดที่ถูกโอนเข้าบัญชีเพื่อการทำธุรกรรม เช่น มีทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท แต่มีการโอนเงินสดหรือหุ้นเข้ามาในมูลค่าสูง หรือมีการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาลงทุนในมูลค่าสูง เช่น 500 ล้านบาท

กลุ่มที่มีพฤติกรรม/ธุรกรรมผิดปกติ เช่น มีการโอนเงินเข้าบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์และหลังจากนั้นโอนเงินออกไปภายในวันเดียวกันโดยไม่มีการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือโอนเงินเข้าบัญชีจำนวนมากแต่มีการซื้อขายเพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจมีเจตนาหลีกเลี่ยงการถูกตรวจสอบว่าเป็นบัญชีที่มีพฤติกรรมผิดปกติ เข้าข่ายต้อง Enhanced CDD

การทยอยโอนเงินหรือหุ้นเข้ามาในบัญชีเงินมีมูลค่าสูงภายในระยะเวลาอันสั้น เช่น โอนเงินหรือหุ้นมากกว่า 10 ล้านบาทภายใน 3 เดือน หรือทยอยโอนเงินจนมีมูลค่าสูงกว่า 5 ล้านบาทใน 1 เดือน (แต่กรณีนี้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องพิจารณาลักษณะของลูกค้าบุคคลธรรมดา เช่น ฐานะ รายได้ หรือลักษณะธุรกิจของลูกค้านิติบุคคลประกอบด้วยนะครับ)

ลูกค้าที่มีพฤติกรรมที่อาจบ่งชี้ว่าเป็นการอำพรางชื่อเพื่อเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์แทนผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง (Nominee) หรือรับมอบอำนาจในการทำธุรกรรมแทนลูกค้าจำนวนหลายราย ลูกค้าที่บัญชีไม่มีความเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง แต่อยู่ ๆ กลับมาเคลื่อนไหวโดยมีมูลค่าการซื้อขายสูงผิดปกติ หรือเป็นลูกค้าประเภทนิติบุคคลที่ไม่มีการประกอบธุรกิจ หรือไม่สามารถแสดงหลักฐานการเสียภาษี หรือลูกค้ามีการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาลงทุน โดยไม่มีการประกอบธุรกิจจริง

นอกจากนี้ ยังรวมถึงลูกค้าที่มีชื่อในข่าวที่ระบุเหตุการณ์ที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมูลฐาน (adverse news) หรือลูกค้าที่ตลาดหลักทรัพย์หรือหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องมีข้อสังเกต หรือลูกค้าอยู่ระหว่างการตรวจสอบจากหน่วยงานกำกับดูแล

พฤติกรรมอีกกลุ่มหนึ่งที่ผมขอนำมารวมในข้อเดียวกัน คือ “หลีกเลี่ยง” การเปิดบัญชีในชื่อตนเองหรือใช้ชื่อบุคคลอื่นเปิดบัญชีหรือทำธุรกรรมแทน หรือ “หลบเลี่ยง” ไม่ยอมมาปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของบริษัทในกรณีที่จำเป็นต้องดำเนินการตามกระบวนการ KYC

จากการกำหนดแนวทางและตัวอย่างธุรกรรมที่ค่อนข้างลงลึกในรายละเอียดแบบนี้ ผมเชื่อว่าจะช่วยให้ผู้ประกอบการนำไปใช้งานได้จริงเพราะเป็นสถานการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้จริงในการให้บริการลูกค้า เนื่องจากแนวปฏิบัติฯ นี้เกิดขึ้นจากความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงาน ปปง. ตลอดจนผู้ประกอบการในตลาดทุนที่มีความเข้าใจกระบวนการปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ปปง.

เรียกได้ว่าเป็นการยกระดับมาตรฐานและความเข้มข้นของกระบวนการ KYC CDD และ Enhanced CDD ครั้งสำคัญ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีมาตรการที่เหมาะสม สามารถคัดกรอง ป้องกัน และยับยั้งอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เท่าทันเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินในปัจจุบันครับ